

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/95074>

Please be advised that this information was generated on 2019-11-20 and may be subject to change.

Homilie 7 december 2008

Advent is een tijd van geruchten. Het gerucht gaat, het gerucht van een engel, het gerucht van Gabriël. Het gerucht van de kracht van God, de kracht van een gestalte die 'eruit zag als een man', zo vertelt het boek Daniël (Dn. 8:15). Lucas doet veel moeite om het geboorteverhaal van Jezus van Nazareth op te sieren met het gerucht van engelen, van Gabriël.

Een gerucht is een bericht dat je terloops ter ore komt. Elisabeth kwam iets ter ore, over haar op handen zijnde zwangerschap, zij een oude vrouw. Maria kwam eveneens iets ter orde, over haar ophanden zijnde zwangerschap, zij een meisje. Waar Gabriël verschijnt, de gestalte van God die 'eruit zag als een man', worden vrouwen zwanger. En Lucas voert zijn verhaal nu verder op. Ook al was Zacharias al oud, Elisabeth's kind ontstond uit zijn schoot. Nu gaat het over Jozef, nog niet eens getrouwd met Maria. Haar kind zal ontstaan uit 'de schaduw van de Allerhoogste'. Van Godswege is niets onmogelijk onder mensen, luidt het gerucht van de engel.

Een gerucht is niet alleen een bericht dat je terloops ter orde komt. Een gerucht is ook een geruis, een geluid dat onbestembaar meetrilt in je gehoor. Het geruis waarover Lucas vertelt, slaat Zacharias tijdelijk met stomheid. En het brengt Maria hevig aan het schrikken. De begroeting van de gestalte van God die 'eruit zag als een man', heeft duidelijk impact.

Het gerucht van Gabriël heeft ook impact in breder verband, zo vertelt Lucas. Elisabeth zag het al voor zich dat haar isolement in haar dorp ten einde zou komen. Maria's blik wordt door het gerucht vooruit gericht op de eeuwige toekomst van haar volk.

Het gerucht van de engel brengt Elisabeth ertoe vijf maanden in afzondering te leven. Het brengt Maria ertoe drie maanden naar Elisabeth te gaan. Mooi eigenlijk: twee vrouwen die op het gerucht van Gods gestalte die 'eruit zag als een man' zich in haar zelf en bij elkaar terugtrekken en zo een begin maken met een lokaal én globaal nieuw begin van leven.

Lees met Lucas mee. Dat doen we vier weken lang. Lees met Lucas mee om het gerucht van de engel te horen. Advent. Het gerucht komt op je af. Het gerucht van de gestalte van God 'die eruit zag als een man'. Lucas kan er zijn mond nu al niet meer over houden. Het gerucht heeft voor hem al een naam: Jezus, een groot man, Zoon van de Allerhoogste, erfgenaam van

vader David. Het gerucht wordt als het ware binnenste buiten gekeerd. Het gerucht begon als een gestalte van God 'die eruit zag als een man', vage contouren, verborgen 'design', schemerige lijnen. Het gerucht wordt nu al uitvergroot tot iets wat menselijk niet meer voorstelbaar is: een koningschap zonder einde, een heilig kind, hij die allen redt. Het gerucht wordt tot iets dat onvoorstelbaar meer menselijk dan een mens is.

Hoe hoor ik nu het gerucht van Gabriël ? Twan Geurts, de auteur van het boek *Engelen van deze tijd* concludeert dat ik als modern mens heel goed in engelen kan geloven en ondertussen een sms-je versturen. Want dat engelen perfect passen in de nieuwe spiritualiteit, zegt Geurts. Want die nieuwe spiritualiteit legt eerder de nadruk op spirituele groei dan op collectieve waarden. Geurts schrijft dat ik dus geen kerkelijk keurslijf meer hoeft te dragen want dat engelen los verkrijgbaar zijn. Dat maakt ze tegenwoordig zo aantrekkelijk. (Vgl. *Volzin* 17 oktober 2008, p.23).

Engelen maken een comeback, kopt *Volzin*. Maakt ook Gabriël een comeback? Is ook Gabriël los verkrijgbaar?

De theoloog Bultmann schreef eens dat, als wij, moderne mensen, de Bijbel willen verstaan, we ons niet blind hoeven staren op al die geesten uit de wonderen-wereld van het Nieuwe Testament. Zijn engelen ook van die geesten? Dwaallichten, stemmen uit de muur, ET's *avant la lettre*? Zijn engelen ook figuren die goed zijn voor een vorm van witte magie, een zachte horrorfilm? Nee, engelen zijn geen 'geesten', tenminste niet in de Bijbel. In de Bijbel zijn het gestalten van God. Engelen zijn de vele gestalten van God die in onze werkelijkheid tot een gerucht kunnen worden. In de Bijbel zijn engelen vormen van Gods presentie in en bij onze werkelijkheid. Engelen zijn nooit een deel geweest van een kerkelijk keurslijf.

Als het al zo is dat niemand van ons nog last heeft van een kerkelijk keurslijf, en dat hoop ik vurig maar soms lijkt dat een conclusie die te snel getrokken wordt, dan is het in ieder geval wél zo dat we allemaal met regelaat sms-jes versturen of minstens niet voor digibeet versleten willen worden. We zijn modern geworden, jazeker. Ieder op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo. Maar we zijn ook samen modern geworden. Samen kijken we naar tv en gebruiken we het internet. Samen zitten we in de file. Samen houden we onze democratie overeind. En samen luisteren we hier naar het gerucht van Gabriel, de gestalte van God die 'eruit zag als een man'. Is Gabriël ook los verkrijgbaar?

In 1969 reeds (dus al lang geleden!) schreef de beroemde Amerikaanse godsdienstsocioloog Peter Berger zijn boek *A rumor of angels* (Een gerucht van engelen). Hij laat zien dat wij, mensen in de moderne samenleving in Europa en in de USA, het bovennatuurlijke aspect van ons bestaan herontdekken, en dat het beslist niet zo is dat de secularisering de religie onherroepelijk laat verdwijnen. In een zeker verband daarmee kennen de bijbelvertalingen van de Amsterdamse theoloog en dominee Nico ter Linden (sinds 1996) onder de titel *Het verhaal gaat* grote oplagen. Er zijn geruchten onder ons, er zijn verhalen die voor ons samen een horizon openen, een nieuw gesprek mogelijk maken. Zijn engelen los verkrijgbaar?

Ja, dat zijn ze. Ik kan mijn bijbel lezen in mijn eigen stoel. Maar hier lees ik Lucas in onze gemeenschap, samen met jullie. Wij samen lezen in het verhaal van Lucas, over het gerucht van Gabriël, dat het gerucht impact heeft in breder verband, impact in het dorp van Elisabeth, impact in het volk van Maria. En we lezen dat deze twee vrouwen zich allebei in haarzelf en bij elkaar terugtrekken. We lezen dat er op de weg naar binnen en op de weg naar buiten niets onmogelijk is voor wat er van Godswegen met een mens kan gebeuren. Ik lees dat ook jij en ik, wij samen overschaduwd zijn waardoor je vrucht zult dragen, in je eigen leven, in je buurt, wereldwijd. Luister dus naar het gerucht in jezelf, naar het gerucht dat ruist in je ademhaling, het gerucht dat ruist in het kloppen van je hart, het gerucht dat rust brengt of opwinding, kalmte of verlangen.